

GEOPOLITYKA

BIULETYN NAUKOWO-ANALITYCZNY INSTYTUTU GEOPOLITYKI

NUMER 1(2)/2009

Rok II

ISSN 1899-8216

GEOGRAFIA WIELKIEJ POLITYKI

GEOGRAFIA WIELKIEJ POLITYKI

REDAKCJA NAUKOWA
ROBERT POTOCKI
RADOSŁAW DOMKE
ANNA JANIĄK

GEOPOLITYKA. Półrocznik Instytutu Geopolityki nr 1(2)/2009

Komitet Naukowy:

prof. dr Mark Bassin, prof. dr hab. Stefan Dudra, prof. dr hab. Piotr Eberhardt (przewodniczący), red. Tomasz Gabiś, prof. dr hab. Wiesław Hładkiewicz, dr Robert Kłosowicz, dr Tomasz Klin, ptk dr Zbigniew Lach, prof. dr hab. Jarosław Macała, prof. dr hab. Tadeusz Marczak, red. Witold St. Michałowski, dr Leszek Moczulski, prof. dr hab. Andrzej Nowak, dr Marcin Sienkiewicz, ptk prof. dr hab. Julian Skrzyp, prof. dr hab. Mirosław Sulek, dr Grzegorz Tokarz, dr Jarosław Tomasiewicz.

Rada Redakcyjna:

Przemysław Adamski, Adam Danek, Łukasz Gacek, Wojciech Kazanecki, Konrad Kulig, Agnieszka Lichkańska, Kornel Sawiński, Marcin Słaboń, Leszek Sykulski (przewodniczący), Przemysław Wywiół.

Redakcja:

Robert Potocki (redaktor naczelny), Radosław Domke (zastępca redaktora naczelnego), Anna Janiak (sekretarz redakcji), Kamil Banaszewski.

Kontakt z redakcją:

e-mail: geopolityka@gmail.com

Założyciel: Leszek Sykulski

Wydawca:

Instytut Geopolityki
Aleja Pokoju 6/64
42-207 Częstochowa
<http://www.geopolityka.org.pl>
e-mail: kancelaria@geopolityka.org.pl

Druk i oprawa:

Remigraf Sp. z o.o.
03-450 Warszawa, ul. Ratuszowa 11
tel./fax: (22) 619 32 10
biuro@remigraf.pl, www.remigraf.pl

© INSTYTUT GEOPOLITYKI

ISSN 1899-8216

Recenzent:
Prof. Jarosław Macała

Projekt okładki:
Kamil Banaszewski

Redakcja techniczna:
Robert Potocki

Korekta i adiustacja:
zespół

SPIS TREŚCI

<i>GEOPOLITYKA W POLSCE: DZIS I JUTRO</i> (LESZEK SYKULSKI)	4
<i>GEOGRAFIA A POLITYKA: WPROWADZENIE</i> (RADOSŁAW DOMKE)	5
I. PRZEGLĄD BADAŃ	
PIOTR EBERHARDT, <i>WSCHODNIA GRANICA LITWY</i>	6
GRZEGORZ TOKARZ, <i>FILOZOFIA A GEOGRAFIA: PRZYPADEK HEGLA</i>	25
ANNA JANIĄK, <i>WIELOWYMIAROWOŚĆ STRATEGII WEDŁUG COLINA SAMUELA GRAYA</i>	33
DOROTA MIŁOSZEWSKA, <i>NOWY PORZĄDEK ŚWIATA JAKO POLITYCZNA FORMA GLOBALIZACJI</i>	41
GIEDRÉ PRANAITYTĖ, <i>THE PRESIDENTIAL LEADERSHIP OF GEORGE W. BUSH AND ITS IMPACT ON THE EROSION OF THE CONSERVATIVE REGIME</i>	49
ROBERT POTOCKI, <i>GEOPOLITYKA OCEANÓW: ANGLOSFERA?</i>	59
KORNEL SAWIŃSKI, <i>WIELKA EUROPA W UJĘCIU JEANA THIRIARTA</i>	77
DAWIŁ MADIJSKI, „ <i>Początek mongolskiego księcia</i> ”: <i>EURAZJATYZM ROSJI W MYŚLI ALEKSANDRA DUGINA</i>	87
LESZEK SYKULSKI, <i>NIZINA TURAŃSKA – INTERIOR EURAZJI</i>	101
MICHAŁ RADOSZKO, <i>EURAZJATYCZKA WIELKA GRA W PUBLIKACJACH ARIELA COHENA</i>	107
RADOSŁAW DOMKE, <i>AZJATYCZKA SZACHOWNICA W UJĘCIU KISHORE MAHBUBANIEGO</i>	115
ATOM SUNIL SINGH, <i>GEOPOLITICAL ENVIRONMENTALISM VS DE-ENVIRONMENTALISM: SIMILAR CULTURE OF CAMBODIA AND MANIPUR</i>	123
WIESŁAW HŁADKOWICZ, <i>IDEOLOGIA „WELTMACHTPOLITIK” W DOKTRYNIE KOLONIALIZMU NIEMIECKIEGO (ZARTS PROBLEMATYKI)</i>	127
JÁNOS SALLAI, <i>GORĄCA JESENIE: GRANICA WĘGIERSKO-POLSKA W 1939 ROKU</i>	133
MICHAŁ SZYMUŚ, <i>GENE SHARP JAKO IDEOLOG RUCHU NONVIOLENT</i>	155
II. STUDIA I MATERIAŁY	
PRZEMYSŁAW OZIERSKI, <i>ZAPISKI GRUZIŃSKIE (I): REFLEKSJE O WOJNIE SIERPNIOWEJ</i>	167
PRZEMYSŁAW OZIERSKI, <i>ZAPISKI GRUZIŃSKIE (II): NARASTANIE OPOZYCJI ANTYPREZYDENCYJNEJ</i>	175
DUGIN ALEKSANDR, <i>KONCEPCJA WOJEN SIECIOWYCH</i>	187
WITOLD (SZIRIN) MICHAŁOWSKI, <i>WSPOMNIENIE O APOLONIUSZU ZARYCHCIE</i>	191
GRZEGORZ ROSSA, <i>CZASOKRES TRWANIA IMPERIÓW NA TERENIE EURAZJI I ŚRÓDZIEMNOMORZA W PERSPEKTYWIE ANALIZY HISTORYCZNO-MATEMATYCZNEJ</i>	199
III. RECENZJE I OMÓWIENIA	
<i>GEOGRAFIA POLITYCZNA W UJĘCIU NEOMARKSISTOWSKIM</i> (TOMASZ KLIN)	203
<i>IMPERIUM EUROPEJSKIE TOMASZA GABISIA</i> (ROBERT POTOCKI)	211
<i>METODOLOGIA GEOPOLITYKI</i> (RADOSŁAW DOMKE)	217
<i>GEOPOLITYKA W DOBIE POSTMODERNIZMU</i> (PRZEMYSŁAW JAN SIERADZAN)	221
<i>GEOPOLITYKA WOBEC II WOJNY ŚWIATOWEJ</i> (ROBERT POTOCKI)	223
<i>PUBLICYSTYKA GEOPOLITYCZNA</i> (LESZEK SYKULSKI)	227
IV. KRONIKA INSTYTUTU GEOPOLITYKI	
<i>DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUTU GEOPOLITYKI W 2008 ROKU</i>	229
<i>POWOLANIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOPOLITYCZNEGO</i>	233
* * *	
<i>IN MEMORIAM</i>	241
<i>NOTY O AUTORACH</i>	243
<i>MANIFEST WYDAWNICZY</i>	245

GEOGRAFIA A POLITYKA: WPROWADZENIE

Oddajemy do rąk czytelnika kolejny numer półrocznika „Geopolityka”, którego podtytuł brzmi *Geografia wielkiej polityki*. Staraliśmy się aby tematyka, jak i rodzaj poszczególnych opracowań były możliwie różnorodne, dlatego zdecydowaliśmy się na wyodrębnienie artykułów o charakterze analitycznym obok opracowań będących przeglądem badań. Osobno wydzielone zostały także recenzje oraz kronika Instytutu Geopolityki. Oprócz opracowań polskich badaczy, w bieżącym numerze zamieszczamy trzy artykuły zagranicznego autorstwa (z Indii, Węgier oraz Litwy). W celu ułatwienia dla autorów pragnących zamieścić teksty w naszym periodyku, umieściliśmy też manifest wydawniczy, który szczegółowo określa tematykę oraz kwestie techniczne związane z konstruowaniem artykułów i recenzji.

Związki między geografią a polityką datują się już od czasów starożytnych i dla każdego, nawet powierzchownego obserwatora, wydają się czymś oczywistym, nie wymagającym wręcz komentarza. Gdyby jednak przyjrzeć się tym relacjom nieco bliżej, nasuwają się daleko idące analogie między różnymi procesami zachodzącymi w czasie i przestrzeni, które mogą stać się podstawą dla formułowania pewnych teorii, bądź też badawczych. Gdyby udało nam się scharakteryzować i uściślić te zależności w ramy naukowe, plasujące się w pewnej swoistej metodologii, moglibyśmy śmiało stwierdzić, że zajmujemy się nową i atrakcyjną akademicką jaką jest geopolityka. Na razie pozostaje nam jednak umieścić to w sferze dalekich planów, dopóki interesujący nas aparat badawczy nie zostanie bardziej szczegółowo określony. Nie znaczy to jednak, że nie powinniśmy iść w stronę szeroko rozumianej geopolityki i samemu nie wytaczać nowych szlaków w tej odrodzonej na nowo dziedzinie wiedzy.

RADOSŁAW DOMKE

CZASOKRES TRWANIA IMPERIÓW NA TERENIE EURAZJI I ŚRÓDZIEMNOMORZA W PERSPEKTYWIE ANALIZY HISTORYCZNO-MATEMATYCZNEJ

I. Wprowadzenie

Wacław Hennel w jednym ze swoich artykułów przedstawił koncepcję dotyczącą zależności trwałości europejskich państw wielonarodowych od czasu ich powstania. O istnieniu takiej zależności są też przekonani zwolennicy założenia Unii Europejskiej. Głoszą oni, że wraz z upływem czasu kończy się czas państw narodowych, a coraz lepszy staje się czas tworów ponadnarodowych takich jak UE. Wspomniany autor na podstawie przytoczonych przykładów twierdzi, że jest przeciwnie, państwa wielonarodowe istniały w przeszłości, a im później powstawały, tym kolejne powstające trwają krócej. Wyciąga stąd wniosek, że i żywot UE także nie będzie długi. Niniejszy artykuł stara się przedstawić trzeci punkt widzenia.

II. Zmiany

Opracowanie w odróżnieniu od modelu Hennela nie zajmuje się problemami narodowościowymi. Na analizowane przykłady zostały wybrane złożone (wieloskładnikowe) formacje geopolityczne. Przez złożoność rozumie się tu zbudowanie ze składników zdolnych do samodzielnego istnienia jako państwa lub twory quasi-państwowe. Opracowanie pomija państwa powstałe ze zjednoczenia plemion, klanów bądź innych tworów niepaństwowych. Kandydaty pominięte w rozważaniach to: Imperium Osmańskie, Imperium Brytyjskie, Związek Radziecki, Jugosławia.

III. Określenie obszaru

Badanie jest prowadzone na obszarze zlewiskowym kontynentu eurazjatyckiego i basenu Morza Śródziemnego. Pominięte są obiekty spoza tego obszaru. Wbrew deklaracji Hennel nie włączył do swoich rozważań Imperium Brytyjskiego, niewątpliwie wykraczającego znacznie poza Europę.

IV. Kandydaty zmodyfikowane

Rzym – zjednoczenie obszaru śródziemnomorskiego

- **Początek:** 272 r. p.n.e. – zajęcie przez Rzymian miast etruskich, zwycięstwo nad Tarentem
- **Koniec:** 1453 r. n.e. – upadek Konstantynopola.

Wielkie Księstwo Litewskie i Rzeczpospolita Obojga Narodów

- **Początek:** 1235 r. n.e. – zajęcie posiadłości na Rusi Czarnej i w zach. części Rusi Białej jeszcze przed zjednoczeniem wszystkich ziem etnicznie litewskich.
- **Koniec:** 1795 r. n.e. – III rozbiór Polski.

V. Przypadki dodane

Persja

- **Początek:** 836 r. p.n.e.
- **Koniec:** 331 r. n.e. – bitwa pod Arbelą i Gaugamelą decyduje o losach Persji.

Hellenizm

- **Początek:** 338 r. p.n.e. – bitwa pod Cheroneją.
- **Koniec:** 30 r. p.n.e. – zagarnięcie Egiptu przez Rzym.

Chiny

- **Początek:** 221 r. p.n.e.
- **Koniec:** 2008 r. n.e.

Państwo Franków

- **Początek:** 486 n.e. – bitwa pod Soissons.
- **Koniec:** 843 n.e. – rozpad państwa.

Indie

- **Początek:** 1451 r. n.e. – koniec dynastii Sajjidów.
- **Koniec:** 2008 r. n.e.

Wielkie Cesarstwo Francuskie

- **Początek:** 1797 r. n.e. – traktat pokojowy w Campoformio.
- **Koniec:** 1814 r. n.e.

III Rzesza Niemiecka

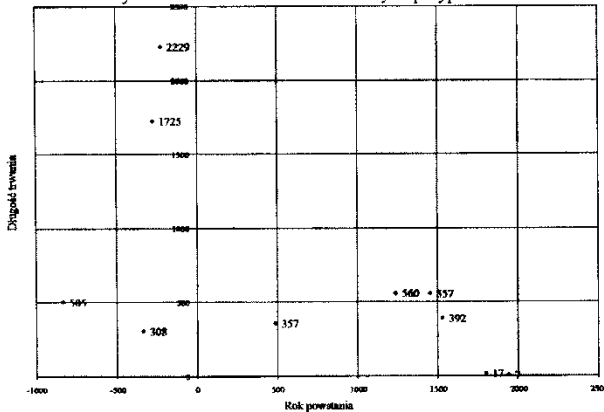
- **Początek:** 1938 r. n.e. – *Anschluss*
- **Koniec:** 1945 r. n.e.

Tabl. 1. Czasokres podmiotów geopolitycznych

Formacja geopolityczna	Początek		Koniec		Czas trwania w latach
	Data	Wydarzenie	Data	Wydarzenie	
Persja	-836		-331	Bitwy pod Arbela i Gaugamelą	505
Hellenizm	-338	Bitwa pod Cheroneą	-30	Zagarnięcie Egiptu przez Rzym	308
Rzym	-272	Zajęcie miast etruskich	1453	Upadek Konstantynopola	1725
Chiny	-221		2008		2229
Państwo Franków	486	Bitwa pod Soissons	843	Rozpad państwa	357
Pierwsza Rzeczpospolita	1235	Mendog, zajęcie Rusi Czarnej	1795	III rozbiór Polski	560
Indie	1451	Koniec dynastii Sajjidów	2008		557
Austro-Węgry	1526		1918		392
Wielkie Cesarstwo	1797	Traktat pokojowy w Campoformio	1814		17
III Rzesza	1938	<i>Anschluss</i>	1945		7

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1. Czas trwania analizowanych przypadków

Źródło: opracowanie własne

VI. Model matematyczny

Do powyższych danych zostało dopasowane równanie (1).

$$\Delta t = 3852 e^{\frac{(t-50)^2}{20778}} \left(\cos \frac{\pi(t-50)}{1221} \right)^2$$

Równanie 1. Równanie dopasowane do danych wyznaczające czas trwania złożonej formacji geopolitycznej od czasu jej powstania, gdzie: Δt – długość trwania złożonej formacji geopolitycznej, t – czas powstania formacji geopolitycznej. Dokładność dopasowania równania (1) do danych została sprawdzona metodą wyrównawczą Gaussa *najmniejszych kwadratów*. stopa odchylenia standardowego wynosi $S = -14,02\%$, co jest, zważywszy na specyfikę przedmiotu badań, *wartością małą*, czyli równanie (1) *jest dobrze dopasowane* do danych.

VII. Czas trwania UE

Jeżeli UE powstanie zgodnie z Deklaracją Berlińską w 2009 r., to z prawdopodobieństwem nie mniejszym niż 68% przetrwa 5-6 lat i rozpadnie się pomiędzy latami 2014-2015. Najkorzystniej jest zatem założyć złożoną formację geopolityczną na kontynencie eurazjatyckim w roku 2199 – długość trwania 10-13 lat, rozpad w latach 2209-2212.

VIII. Podsumowanie

Opracowanie nie rości sobie pretensji do uznania za ostateczne, czy nawet precyzyjne, ale może być uznane za etap w badaniu zagadnienia, po którym przyjdą następne, lepiej opisujące rzeczywistość. Problematyka jest tak bardzo interesująca, że należy mieć nadzieję na znalezienie się chętnych badaczy, którzy zechcą ją zgłębiać.